

Laatdienst 1 aprili 2007

Kapelkerk Laat 80 Alkmaar

serie : Botsende culturen

thema: Was Jezus tolerant?

Voorganger : Ytje Poppinga

Tekst : Johannes 2: 12 - 22

Was Jezus tolerant?

Deze vraag stellen wij ons vandaag. Aan de hand van de tekst die we net hoorden. Jezus die als een 'wervelwind' het tempelplein schoonveegt en van zich laat horen! Het bijzondere van dit verhaal is, dat het in alle evangeliën voorkomt. Dat het echt gebeurd is wordt daarmee waarschijnlijker. de synoptici (MM en L) hebben het verhaal aan het einde van hun relaas over Jezus geplaatst, Johannes heel erg in het begin.

Als een van de tekenen die Jezus stelde. De bruiloft in Kana, de tempelreiniging en het gesprek met Nicodemus in de nacht. Een teken. dit verhaal staat dus ergens voor!

Dat vinden we uit als we Johannes nauwkeurig nalezen, maar ik wil even met u een andere weg op.

Wanneer haalt u dit verhaal in uw eigen leven aan? Weet u het weer? Die keer dat u voor de voeten geworpen kreeg: "ben jij nou een Christen, je staat hier te briesen als een gek?" of ik dacht dat jouw geloof alleen maar liefde leerde, daar is dan nu niets van over...

Weet u het nog? die keer... en u zei toen: Maar Jezus wordt ook boos hoor! Ik mag ook boos worden! Hoort u het uzelf zeggen?

Ons verhaal van vanmorgen heeft al velen gediend om onze boosheid te rechtvaardigen. We gebruiken dit verhaal dus vaak als stoplap om ons eigen onvermogen om de dingen gewoon te zeggen goed te praten. Maar Jezus was toch woedend, boos, zult u tegenwerpen.

Ik denk het niet.

Ik denk wel dat hij een daad stelde, en wel op een zeer doeltreffende wijze, omdat hij een punt had! Maar ik denk niet dat hij boos was. Boos, woedend in de zin van gevangen in emotie en vanuit de emotie "boos" vervolgens handelde. Dus waar je eigenlijk buiten jezelf bent. Want dat is vaak ook de emotionaliteit die we proberen te rechtvaardigen. De keren dat we "emotioneel vrij" eens stevig iets duidelijk maken, in opvoeden o zo belangrijk, om los te blijven van je emotie en toch je punt te maken.

"en nu opgemarcheerd..." Als we zo handelen halen we Jezus dan ook aan ter rechtvaardiging? Hebben we dit verhaal dan ook nodig? nee dus. Begrijpt u wat ik bedoel?

Jezus had een duidelijke visie, een innerlijke overtuiging, waarvan wordt verhaald door Johannes. Daar staat hij voor. Hij verwacht van de mensen die zeggen daarvoor te staan, die hetzelfde zijn toegedaan, dat dan ook na te leven. Daarnaast te leven. Hij brengt hier zijn boodschap met gloed, maar boosheid...

Hij vraagt eigenlijk eerlijkheid, authenticiteit, betrouwbaarheid. Hij stelt de schijnheiligheid aan de kaak, en niet alleen dat, maar vooral de onverschilligheid.

en als we het over onverschilligheid hebben, dan komen we ook op dat andere spoor van ons thema van vanmorgen. De vraag naar Jezus tolerantie.

Hij zal onverschilligheid, schijnheiligheid aan de kaak stellen. Maar betekent dat, dat hij niet tolerant is? Nee, zou mijn antwoord zijn. M.i. is Jezus een tolerant mens. Jezus had oog en respect voor wie anders was, van elders kwam, durf ik vast te stellen. Maar wat is tolerant?

Tolerantie in het sociale verkeer is een bepaalde toegestane mate van vrijheid op erkende waarden. Tolerantie is afgeleid van het Latijnse tolerare dat verdragen, verduren, uithouden, betekent.

Tolerantie stond vroeger (Oudheid en Middeleeuwen) synoniem voor toegeeflijkheid, zachtmoedigheid, clementie, goedertierenheid, lankmoedigheid en geduld. Deze kwaliteiten hebben we bij Jezus wel degelijk gezien en over gehoord. Hij gaat over grenzen heen die anderen niet durfden.

Uitingen van tolerantie zijn eerbied en respect voor de andere persoon, ongeacht diens opvattingen. Een voorbeeld hiervoor is het respect voor een ambtsdrager, publiekelijk of kerkelijk. Ook wordt eerder getolereerd bij personen, waarvan men houdt.

Historie

In de jaren 1970 en 1980 werd veel gesproken over tolerantie: de vrijheid van de waarden. Vanaf 2002 zien we een sterke ommekeer en een roep om waarden en normen, waarbij men argwanend staat ten opzichte van tolerantie. Waarschijnlijk als reactie op een eerdere periode.

Er zijn ook verschillende negatieve componenten aan tolerantie.

- Datgene dat getolereerd wordt, wordt ook ergens afgekeurd door diegene die tolereert.
- Tolerantie ligt op een glijdende schaal tussen onverschilligheid en acceptatie; en hoewel het meer is dan onverschilligheid is het nog geen acceptatie.
- Een ander aspect van tolerantie is, dat men het misschien wel zou kunnen veranderen, maar het willens niet doet.
- In de jaren 1970 en 1980 werd in radicale kringen ook gesproken van repressieve tolerantie, waarmee werd bedoeld dat het wel mogelijk is om van alles te zeggen, maar dat de politiek zich daar toch niets van aantrekt.

Ik leg u een zaak voor:

Onlangs werd ik getroffen door een artikel op de voorkant van de Volkskrant (23-3-2007) Een moslimvrouw in Duitsland vraagt echtscheiding op grond van mishandeling, de rechter wijst deze niet toe. Binnen godsdienst en cultuur van deze vrouw is tuchtiging, zo oordeelt de rechter, niet ongebruikelijk, nee zelfs algemeen geaccepteerd... Een stroom van kritiek komt op gang: Erkenning van de sharia? Islamisering van het recht?

het is niet vanzelfsprekend dat het Christendom in Europa blijft... bladerend in Wegwijzer in de Bijbel, een eenvoudig doch verhelderend boekje van Prof H.J. Heering lees ik deze zin bij zijn toelichting op de tekst in Mattheus 21: 33 - 44.

Het heil kan ook van een mens, een volk worden afgenomen en aan een ander gegeven. Hij haalt hierbij Prof V.d. Leeuw aan, die in zijn boek 'Balans van het Christendom' eraan herinnerde: Gaven het Klein-Azië van Paulus en het Noord-Afrika van Augustinus het evangelie niet prijs? En schrijft dan als laatste zin bij dit bijbelgedeelte; "het is niet vanzelfsprekend dat het Christendom in Europa blijft..."

Waar het me vooral om gaat is het volgende: na te denken over onze samenleving en ons zijn daarin. Ik wil niet op voorhand oordelen, maar ik denk dat wij ook voor een duivels dilemma staan in onze westerse wereld. Ooit heb ik beweerd, dat het recht op vrijheid van godsdienst zich tegen ons kan keren. De tolerantie heeft ons veel gebracht, maar nu. De vrijheden en rechten vastgelegd in onze grondrechten bestonden altijd in een zeker uitgekristalliseerd evenwicht tot elkaar en tot onze democratische rechtsstaat, Als er sprake is van botsing van (grond)rechten of als een grondrecht strijdig was met onze rechtstaat, lag daar een grens. Ook kon en kan men heel ver gaan. Zo hoeft een christelijke school geen homoseksuele leraar te benoemen, als dat strijdig is haar christelijke visie en er sprake is van aanvaarding binnen eigen kring. Zo prevaleert "vrijheid van godsdienst in haar slipstream de vrijheid van onderwijs" boven het gelijkheidsbeginsel.

Op basis van ditzelfde principe is er nu in Duitsland geoordeeld. Hier doemt het door mij voorziene probleem op. Zolang tradities, regels en gewoonten samen zijn ontstaan en erkend is er een evenwicht, hoe kwetsbaar af en toe ook.

Maar mishandeling... de erkenning dat de ene mens de ander mag "aantasten in een persoonlijke integriteit" raakt onze eigen regels dieper. Omdat het in onze ogen "een weg, een stap terug is?", tja wat meer...

Vraag die ik ook mezelf dwing te stellen, zoals Jezus natuurlijk zijn volk vragen stelde: wat zijn je waarden, waar staan deze voor? Ten aanzien van de normen: Welke regels hebben geen waarde meer, omdat ze het leven geweld aandoen?

Moeten wij ook niet terug naar bezinning op onze eigen waarden, voor een belangrijk deel christelijke waarden, al zijn ze al lang opgenomen in een politiek paradigma.

Hoe vertalen wij, kinderen van christendom en verlichting, als vrijzinnigen in het bijzonder, onze idealen opnieuw naar een samenleving die tot dusver ieder mens in zijn waarde wil laten, waarin ieder individu telt. Waarin mensen niet meteen al slachtoffer zijn van het (ongelijkheids)systeem waarin ze geboren worden, hoe ver gaan wij in het toelaten dat ze nooit kunnen emanciperen omdat ons rechtssysteem deze ongelijkheid als een cultureel (godsdienstig) gegeven blijft erkennen.

Met deze rechterlijke uitspraak is mogelijk welbewust een voorzet gegeven, die vraagt te worden opgepakt. Tolerantie vraagt een voortdurende bezinning op tolerant, onverschillig, acceptatie. Jezus is geen stoplap, het antwoord is aan ons, Amen